

ANALELE ȘTIINȚIFICE ALE UNIVERSITĂȚII „AL.I.CUZA” IAȘI
Tomul LI, Științe Juridice, 2005

**O DEROGARE DE LA DISPOZIȚIA ART. 37¹ DIN LEGEA NR. 51/1995
PENTRU ORGANIZAREA ȘI EXERCITAREA PROFESIEI DE
AVOCAT, CU MODIFICĂRILE ȘI COMPLETĂRILE ULTERIOARE**

COSMIN DARIESCU

***I. Dispoziția art. 37¹ din Legea nr. 51/1995, introdus prin art. I pct. 36 al
Legii nr. 255 din 16/06/2004***

În Monitorul Oficial, Partea I nr. 559 din 23 iunie 2004, a fost publicată *Legea nr. 255/ 16 iunie 2004 privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat*. Întrucât acest act normativ nu conține vreo dispoziție specială privind data intrării sale în vigoare, în temeiul 78 din *Constituție, forma republicată*, legea a intrat în vigoare în data de 27 iunie 2004¹. Conform art. I punctul 36 al legii în discuție, după art. 37 al *Legii nr. 51/1995*, se introduce art. 37¹ care prevede că urmărirea penală și trimiterea în judecată a avocatului pentru fapte penale săvârșite în exercitarea profesiei sau în legătură cu aceasta se pot face numai cu aprobarea procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei rază de competență s-au săvârșit faptele.

***II. Competența P.N.A. de urmărire penală a infracțiunilor prevăzute de
Legea nr. 78/2000, săvârșite de avocați***

În Monitorul Oficial, Partea I nr. 365 din 27/04/2004, a fost publicată *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24 din 21 aprilie 2004 privind creșterea transparenței în exercitarea demnităților publice și a funcțiilor publice, precum și intensificarea măsurilor de prevenire și combatere a corupției*. Art. al IV-lea punctul 9 al ordonanței de urgență impune un nou cuprins articolului 13 al *Ordonanței de urgență a Guvernului nr.43/4 aprilie 2002 privind Parchetul Național Anticorupție* (aprobată cu modificări prin *Legea nr. 503/11 iulie 2002*), cu modificările și completările ulterioare. Conform noii formulări a art. 13 alin. 1

¹ Pentru detalii asupra calculării acestei date a se vedea M. Constantinescu, I. Muraru, A. Iorgovan, *Revizuirea Constituției României. Explicații și comentarii*, Editura Rosetti, București, 2003, p. 69.

lit. b al *Ordonanței de urgență a Guvernului nr.43/4 aprilie 2002*, sunt de competența Parchetului Național Anticorupție infracțiunile prevăzute în *Legea nr. 78/2000* cu modificările ulterioare, infracțiuni care, indiferent de valoarea pagubei materiale ori de gravitatea perturbării aduse unei autorități publice sau oricărei alte persoane juridice ori de valoarea sumei sau bunului care formează obiectul infracțiunii de corupție, au fost comise de avocați. Cel de-al doilea aliniat al art. 13 (în noua formulare) impune efectuarea urmăririi penale a infracțiunilor prevăzute în alin. 1 (inclusiv a infracțiunilor de corupție săvârșite de avocați) de către procurorii specializați din cadrul Parchetului Național Anticorupție.

III. Cine aprobă urmărirea penală a infracțiunilor de corupție săvârșite de către avocați, în exercitarea profesiei ?

În acest moment, trebuie stabilit dacă există, sau nu, posibilitatea avocaților de a săvârși, în exercitarea profesiei, infracțiunile de corupție prevăzute de *Legea nr. 78/ 8 mai 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție*, cu modificările ulterioare.

Studiind dispozițiile articolelor 5-18 ale Legii nr. 78/8 mai 2000, în forma modificată prin art. I al Cărții a II-a a Legii nr. 161/19 aprilie 2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, se observă cu ușurință că un avocat poate săvârși, cu ocazia realizării activității sale (așa cum este definită aceasta în noua formulare a art.3 al Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat²), o parte din infracțiunile incriminate în art. 5 al Legii nr. 78/8 mai 2000 (adică cele prevăzute de articolele 255 și 257 Cod penal) precum și darea de mită săvârșită într-una din formele prevăzute de art. 6¹ și 8² al aceluiași act normativ. De asemenea, și infracțiunea incriminată în art. 13 al Legii nr. 78/2000, cu modificările ulterioare (adică fapta persoanei care îndeplinește o funcție de conducere într-un partid, într-un sindicat sau patronat ori în cadrul unei persoane juridice fără scop patrimonial, de a folosi influența ori autoritatea sa în scopul obținerii pentru sine ori pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite) poate fi săvârșită de avocatul angajat politic în exercitarea profesiei sau în legătură cu aceasta. Așadar, avocatul poate săvârși infracțiuni de corupție în exercitarea profesiei sau în legătură cu aceasta.

Având în vedere cele de mai sus, a sosit momentul să aflăm care procuror și de la ce parchet trebuie să aprobe urmărirea penală și trimiterea în judecată a

² Introdusă prin *Legea nr. 255/ 16 iunie 2004 privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat*, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 559 din 23 iunie 2004.

avocatului care a săvârșit infracțiuni de corupție în exercițiul profesiei sau în legătură cu aceasta.

Noua formulare a art. 13 al *Ordonanței de urgență a Guvernului nr.43/2002* consacră competența procurorilor P.N.A. în urmărirea penală a infracțiunilor de corupție săvârșite de către avocați. Pe de altă parte, pentru urmărirea penală și trimiterea în judecată a avocatului care a comis o infracțiune în exercitarea profesiei sau în legătură cu aceasta, art. 37¹ al *Legii nr. 51/1995* prevede obligativitatea aprobării procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei rază de competență s-a săvârșit fapta. Să înțelegem, așadar, că pentru urmărirea penală și trimiterea în judecată a avocatului care a săvârșit infracțiuni de corupție în exercitarea profesiei sau în legătură cu aceasta, procurorul din cadrul P.N.A. trebuie să obțină aprobarea procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei rază de competență s-au comis faptele ?

Conform art. 62 aliniatele 1 și 2 ale *Legii nr. 304/ 28 iunie 2004 privind organizarea judiciară*³ (lege intrată în vigoare, în temeiul art. 130 alin.1, din data de 29 septembrie 2004), procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului parchetului respectiv, iar conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscriptie. Art. 61 al aceluiași act normativ prevede obligația procurorilor subordonați de a executa dispozițiile procurorului ierarhic superior, dacă acestea sunt scrise și legale. Art. 67 al *Legii nr. 304/2004* recunoaște Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție rolul de coordonare al parchetelor din subordine și stabilește aparatul de conducere al acestui parchet (procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, un prim-adjunct, un adjunct și trei procurori consilieri). Conform art. 84, pe lângă fiecare curte de apel, tribunal, tribunal pentru minori și familie și judecătore funcționează câte un parchet. Aceste parchete își au sediul în localitățile unde își au sediul instanțele pe lângă care funcționează și au aceeași circumscriptie jurisdicțională cu acestea. De personalitate juridică se bucură numai parchetele de pe lângă curțile de apel și cele de pe lângă tribunale (cu excepția celor de pe lângă tribunalele pentru minori și familie). Articolul 87 stabilește conducătorii parchetelor de pe lângă instanțe. Astfel, parchetele de pe lângă curțile de apel sunt conduse de procurori generali, iar parchetele de pe lângă tribunale, tribunale pentru minori și familie și judecătoreii sunt conduse de către prim-procurori. Dintre acești conducători, numai procurorii generali ai parchetelor de pe lângă curțile de apel și primii procurori ai parchetelor de pe lângă tribunale au atribuții de coordonare și control față de parchetele subordonate din circumscriptie

³ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 576 din 29/06/2004.

(parchetele de pe lângă tribunalele pentru minori și familie și cele de pe lângă judecătorii). Din cele de mai sus, rezultă că procurorul general al parchetului de pe lângă o curte de apel este superiorul ierarhic direct al prim-procurorilor parchetelor de pe lângă tribunalele din circumscripție, primi procurori care, la rândul-le, sunt superiorii ierarhici ai prim-procurorilor parchetelor de pe lângă tribunalele pentru minori și familie și de pe lângă judecătoriile care activează în raza de competență a fiecărui tribunal.

Interpretat în contextul acestei organizări piramidale a parchetelor din România, art. 37¹ al *Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat* dezvăluie intenția legiuitorului de a institui un control ierarhic la nivel înalt asupra actelor procesuale de începere a urmăririi penale și de trimitere în judecată a avocatului învinuit de săvârșirea unei infracțiuni în exercitarea profesiei, control menit înlăturării oricăror posibile erori

Așa cum am arătat mai sus, procurorul general al parchetului de pe lângă o curte de apel este superiorul direct al prim-procurorilor parchetelor de pe lângă tribunalele din circumscripție și superiorul indirect al prim-procurorilor parchetelor de pe lângă tribunalele pentru minori și familie și de pe lângă judecătoriile din circumscripția fiecărui tribunal. Dar care este relația dintre procurorul general al parchetului de pe lângă o curte de apel și procurorii care fac parte din Parchetul Național Anticorupție și care activează în raza de competență a acelei curți ? Cui sunt subordonați procurorii P.N.A. ?

Art. 1 alin.1 al *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/ 2002* (așa cum a fost modificat prin *Legea nr. 26/5 martie 2004 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/2003 pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Parchetul Național Anticorupție*) prevede constituirea la nivel național a Parchetului Național Anticorupție, care funcționează pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ca parchet specializat în combaterea infracțiunilor de corupție. Aliniatul 3 al art. 1 al *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002*, cu modificările ulterioare îi conferă Parchetului Național Anticorupție, calitatea de structură autonomă, cu personalitate juridică, în cadrul Ministerului Public și îi stabilește conducătorul în persoana unui procuror general care este asimilat adjunctului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Superiorul ierarhic direct al procurorului general al P.N.A. este, așadar, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Aliniatul 4 al art. 1 al *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002*, cu modificările ulterioare, enunță principiile care ghidează activitatea P.N.A., principii identice cu cele după care se conduc celelalte parchete (conform art. 59 alin.2 al *Legii nr. 304/ 28 iunie 2004 privind organizarea judiciară*): principiile legalității, imparția-

lității și controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției. Art.2 al ordonanței de urgență consacră independența P.N.A. față de instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea precum și față de celelalte autorități publice. În temeiul art. 5 alin. 2, 3 și 4 (introduse prin art. al IV-lea pct.5 al *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2004*), prin ordinul procurorului general al P.N.A. se pot înființa servicii teritoriale ale acestui parchet, cu sediul în localitățile unde funcționează parchetele de pe lângă curțile de apel și cu o competență teritorială identică cu a acestora. Serviciile teritoriale ale P.N.A. sunt conduse de procurori-șefi. Cui sunt subordonați acești procurori-șefi ai serviciilor teritoriale ale P.N.A. ? Deși art. 7 al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002, care preciza expres că acești procurori-șefi sunt în subordinea directă a procurorului general al P.N.A., a fost abrogat prin art. al IV-lea punctul 6 al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2004, nu avem motive să credem că legiuitorul și-ar fi schimbat intenția în privința subordonării acestor procurori-șefi. Din contra, menținerea în vigoare a dispozițiilor art. 2 al Ordonanței de urgență nr. 43/2002 (privind independența P.N.A. față de parchetele de pe lângă instanțele de judecată) și necesitatea ordinului procurorului general al P.N.A. pentru înființarea serviciilor teritoriale (prevăzută de art. al IV-lea pct.5 al *Ordonanței de urgență nr. 24/2004*) pledează în continuare pentru directă subordonare a procurorilor-șefi ai serviciilor teritoriale ale P.N.A. față de procurorul general al aceluiași parchet.

Dispozițiile cuprinse în articolele mai sus menționate ale *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002*, cu modificările ulterioare, sunt confirmate în următoarele articolele ale *Legii nr. 304/ 28 iunie 2004 privind organizarea judiciară*: art. 76 (privind locul, atribuțiile și autonomia P.N.A. în cadrul ministerului Public), art. 77 (principiile activității P.N.A. și independența lui față de celelalte parchete, instanțe și autorități publice), articolul 78 (aparatură de conducere centrală al P.N.A.) și art. 82 (serviciile teritoriale ale P.N.A.). Nici Legea nr. 304/2004 nu precizează expres cui se subordonează conducătorii serviciilor teritoriale ale P.N.A., dar obligativitatea ordinului procurorului general pentru înființarea serviciului teritorial (prevăzută de art. 82 alin.1 al legii) și principiul independenței P.N.A. ne conduc la aceeași concluzie a subordonării directe a conducătorilor serviciilor teritoriale față de procurorul general al P.N.A..

Rezumând cele prezentate mai sus, concluzionăm că Parchetul Național Anticorupție este o structură distinctă a Ministerului Public, cu o ierarhie proprie, independentă față de celelalte parchete, instanțe de judecată sau autorități publice, subordonată doar procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Procurorii-șefi care conduc serviciile teritoriale ale P.N.A. sunt

subordonați direct procurorului general al acestui parchet. Între acești procurori-șefi și procurorii generali ai parchetelor de pe lângă curțile de apel nu există relații de subordonare, deci, nici de control ierarhic. Așadar, pentru începerea urmăririi penale și pentru trimiterea în judecată a unui avocat care a săvârșit infracțiuni de corupție în exercitarea profesiei sau în legătură cu aceasta, procurorul care activează în cadrul P.N.A., fie într-un serviciu teritorial, fie la nivel central, nu trebuie să solicite aprobarea procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în circumscripția căreia s-a săvârșit fapta. Nu există temei logic pentru exercitarea acestui tip de control, cei doi procurori făcând parte din sisteme ierarhice diferite. În această situație se derogă de la prevederile art. 37¹ al Legii nr.51/1995 *pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat*, cu modificările și completările ulterioare.

Inutilitatea aprobării procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel pentru trimiterea în judecată a unui avocat învinuit de săvârșirea unei infracțiuni de corupție în exercițiul profesiei este și mai evidentă dacă luăm în considerare prevederile art. 22¹ al *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002* cu modificările ulterioare⁴. Conform acestui articol, rechizitoriile întocmite de procurorii din cadrul serviciilor teritoriale ale Parchetului Național Anticorupție sunt confirmate de procurorii-șefi ai acestor servicii, cele întocmite de către procurorii-șefi ai serviciilor teritoriale, precum și cele întocmite de procurorii din cadrul structurii centrale a Parchetului Național Anticorupție sunt confirmate de procurorii-șefi ai secțiilor. Rechizitoriile întocmite de procurorii-șefi ai secțiilor Parchetului Național Anticorupție sunt confirmate de către procurorul general al acestui parchet. Așadar, există, oricum, un control ierarhic asupra legalității trimiterii în judecată a persoanei care a săvârșit infracțiuni de corupție (implicit și a avocatului care a comis astfel de fapte în exercițiul profesiei), iar acest control este efectuat, la nivelul cel mai de jos, de procurorul-șef al serviciului teritorial al P.N.A., procuror care, conform art. 5 alin. 2, 3 și 4 din *Ordonanța de urgență nr. 43/2002* cu modificările ulterioare are o poziție similară celei a procurorului general al parchetului de pe lângă o curte de apel. De ce ar mai fi nevoie și de aprobarea procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel, atâta vreme cât din punctul de vedere al ierarhiei P.N.A., acesta este un simplu străin ?

Se observă că art. 22¹ al *Ordonanței de Urgență nr. 43/2002* nu instituie și un control ierarhic asupra rezoluției de începere a urmăririi penale a avocatului învinuit de săvârșirea unei infracțiuni de corupție în exercițiul profesiei. Aceasta

⁴ Articol introdus în temeiul art. I pct. 2 al *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 102/24 octombrie 2003* pentru modificarea *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2002* privind Parchetul Național Anticorupție (aprobată prin *Legea nr. 26 / 5 martie 2004*).

înseamnă că, în stadiul actual al reglementării, procurorul P.N.A. poate începe urmărirea penală împotriva avocatului fără a avea nevoie de aprobarea superiorului său. Cu atât mai mult el nu are nevoie de aprobarea unui procuror dintr-o structură paralelă (adică a procurorului general al parchetului de pe lângă o curte de apel).

În concluzie, actuala formulare a art. 37¹ al *Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat*, cu modificările și completările ulterioare, ignoră competența P.N.A. de a efectua urmărirea penală a avocaților care au săvârșit infracțiuni de corupție în exercițiul profesiei sau în legătură cu aceasta și de a-i trimite în judecată. În astfel de spețe, procurorii P.N.A. nu trebuie să solicite nici o aprobare procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel în circumscripția căreia s-a săvârșit fapta.

Pentru conservarea intenției exprimate de legiuitor în art. 37¹ al *Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat*, cu modificările și completările ulterioare și în spețele în care avocații sunt învinuiți de infracțiuni de corupție săvârșite în exercițiul profesiei sau în legătură cu aceasta, se impune îmbogățirea acestui articol cu un al doilea aliniat care să prevadă:” Urmărirea penală și trimiterea în judecată a avocatului pentru infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000 cu modificările ulterioare, infracțiuni săvârșite în exercitarea profesiei sau în legătură cu aceasta se pot face numai cu aprobarea superiorului ierarhic al procurorului din cadrul Parchetului Național Anticorupție care îndeplinește aceste acte procesuale.”

- Abstract -

According to Article 37¹ of the Law no 51/ June, 7, 1995- Law on the organization and practice of the advocacy (article introduced by Law no.255/June 16, 2004), an advocate cannot be prosecuted for crimes committed while practicing his profession, or in connection with his calling, without the approval of the General Prosecutor of the Prosecutor's Office attached to the Appeal Court in whose jurisdiction the crimes have been committed. Thus, the legislator establishes a hierarchical control performed at a high level on the prosecution of advocates. But this provision ignores the competence of the prosecutors belonging to the National Anti-Corruption Prosecutor's Office (NAPO) to prosecute the advocates that have committed crimes of corruption (such as they are defined by Law no. 78 /May 8, 2000 with its later modifications) while practicing their profession (competence *ratione personae* introduced by the Governmental Emergency Ordinance no.24/April 21, 2004). Because NAPO is independent of all other courts, prosecutor's offices and authorities (see Article 2 of the Governmental Emergency Ordinance no.43/April 4, 2000 on NAPO and article 77of the Law no. 304/ June 28, 2004 on the judicial system) the NAPO prosecutor must not request the approval

mentioned in Article 37¹ of the Law no 51/ June, 7, 1995, because he is not a subordinate of the General Prosecutor of the Prosecutor's Office attached to the Appeal Court in whose jurisdiction the advocate's crime was committed. He has his own superior who must confirm every charge (Article 22¹ of the Governmental Emergency Ordinance no.43/April 4, 2000 with later modifications).